

VARBOLA LASTEAEDE - ALGKOOOL

LASTEAIA OSA ÕPPEKAVA

Varbola 2025

SISUKORD

1. ÜLDISÄTTED	3
1.1 Üldinfo	3
1.2 Lasteaia eripära	3
2. LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED	6
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED.	7
3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	7
3.2 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	7
3.3 Õpi- ja kasvukeskkond ning selle kujundamise põhimõtted	9
4. 3 AASTASE LAPSE JA 6 - 7 AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED	11
5. VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU	15
5.1 Mina ja keskkond	15
5.2 Keel ja kõne	16
5.3 Matemaatika	17
5.4 Kunst	19
5.5 Muusika	19
5.6 Liikumine	20
6. LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE, HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED	21
6.1 Lapse arengu hindamise ning toetamise põhimõtted	21
6.2 Dokumenteerimine, vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks	22
7. VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	25
8. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	26
LISAD:	
1. Koolivalmiduse kaart	
2. Individuaalne arengukaart	
3. Lapse arengu kirjeldus	

1 ÜLDSETTE

1.1 Üldinfo

Omandivorm: Märjamaa vallas, Varbola külas asuv Varbola Lasteaed - Algkool on ühe õppeasutusena tegutsev lasteaed ja algkool.

Struktuur: Lasteaia struktuuris on kaks liitühma, mis võimaldab alushariduse omandamist lastele vanuses 1,5 - 7 eluaastani.

Tööaeg: Lasteaed on avatud 7.00 - 18.00, millest vajaduspõhine valverühm on ajavahemikul 7.00 - 8.00 ja 17.00 - 18.00.

1.2 Lasteaia eripära

Lasteaia missiooniks on **väärtustada lapsepõlve ja lapsest lähtuvat õpikäsitlust**, pakkudes õpikeskkonda, mis on turvaline, positiivse õhkkonna ja valikuvõimalustega. Toetada perekonda lapse arendamisel lapsekeskses, loovas ja turvalises keskkonnas. Lasteaial ja koolil on üks ühine tunnuslause: „Siin igaühe jaoks on koht, siin puudub hirm ja oht. Siin kodune on olla koos, koos tegutseda kõigil soov“.

Meie lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse aluseks on lapsest lähtuvad põhimõtted, tegevused on lõimitud, avastuslikud ning mängulised. Peame oluliseks laste aktiivset osalust iga õppe- ja kasvatustegevuse etapis (planeerimine, läbiviimine, analüüsimine). Lasteaias on mitmekülgne õpi- ja kasvukeskkond nii toas kui ka õues. Toas on loodud võimalused rühmatöödeks ning laste individuaalse arengu toetamiseks: tegevuskeskused rühmades ja looduslike ning loovust arendavate materjalide kasutamine.

Õueala ning lasteaia lähiümbrus (Varbola küla) pakub võimalusi liikumiseks ja avastuslikuks õppeks looduskeskkonnas. Muinas Eesti suurima Varbola Linnuse lähedus annab võimaluse erinevateks vabaõhuüritusteks koos peredega ja kodukoha ajaloo tundmaõppimiseks. Tihe koostöö Varbola raamatukoguga lastele lugemishuvi tekitamiseks.

Aastaringi toimuvad liikumistegevused õues (spordipäevad, rattapäevad, jms.). Õppekäigud ja matkad lasteaia lähiümbrusse on tavapärane ja igapäevane osa lasteaia õppe- ja kasvatustegevusest. Õpikeskkonna loomine on järjepidev meeskonnatöö, kus osalevad lapsed, lapsevanemad ja kogu Varbola Lasteaed Algkooli (*edaspidi* aedkool) töötajad. Töötajate professionaalses arengus peame oluliseks õppimist ja arenemist läbi kogemuste vahetamise. Oleme avatud jagama oma kogemusi ja teadmisi kolleegidega omavahel ning ka praktikantide ja kolleegidega teistest lasteaedadest.

Lasteaias tähistatakse traditsiooniliselt rahvakalendri tähtpäevi ja riiklikke pühasid. Lasteaiale annavad näo pikaajalised traditsioonid nagu tarkusepäeva tähistamine, mihklilaat - kohvik, isade-, emade-, mardi-

ja kadripäev, adventihommikud, pidulik jõululõuna, jõulupeod, jõululaat, poiste- ja tüdrukute päevad, Eesti Vabariigi sünnipäev, koolisaatmispidu koolieelikutele. 2016 aastast kasutame igapäevaselt "KIUSAMISEST VABA LASTEAED" metoodikat.

Meie eripära iseloomustavad:

Projektõpe

Projektõppe keskseks tunnuseks on laste initsiatiiv ja huvi. Lapsed otsivad innukalt vastuseid neid huvitavatele küsimustele. Laps saab läbi projektõppe võimaluse ühendada varasemad kogemused uute teadmistega ning rakendab saadud oskusi loovalt ja iseseisvalt igapäeva olukordades.

Õuesõpe

Meie lasteaia eesmärgiks on, et laps tunneks ennast looduses tegutsedes hästi. Õues tegutsemine loob lastele liikumist võimaldava õpikeskkonna, kus keha paneb tööle mõtte. Õuesõpe tähendab läbimõeldud ja õppekeskkonnale orienteeritud õppe- ja kasvatustegevust, mis võimaldab õpitavat kogeda läbi meelte, n-ö kogu kehaga – katsetada, uurida ja samas õppida tegema koostööd.

Väärtuskasvatus

Väärtuskasvatust viiakse rühmades igapäevaselt läbi programmi „Kiusamisest vabaks!“ ja täiskasvanu eeskuju järgimise kaudu. Programm toetab turvalise ning kaasava keskkonna loomist ja sotsiaalsete oskuste õpetamist. Programmi kasutamisel areneb laste kollektiivis kiusamist ennetav käitumiskultuur: lapsed suhtuvad üksteisesse sallivalt, austavalt, hoolivad kaaslasest ja sekkuvad kiusamise korral, julgedes kaitsta kaaslast, kes seda ise ei suuda. Tähtis koht õppetegevustes on emotsioonide õppimisel.

Robootika

Robootika vahendite kasutamise peamised eesmärgid on luua lastele arendav kaasaegne õppe- ja mängukeskkond ning laste digipädevuse alusoskuste kujundamine. Robootika on lastele põnev ja jõukohane ning rikastab õppeprotsessi. Õpperobotitega toimetamine muudab õppe- ja kasvatustegevused mängulisemaks ja aitab lapsel pikemalt õppetegevusele keskenduda. Lapsed märkavad rohkem, suudavad paremini meelde jätta ja püsivamalt teadmisi omandada, lisaks areneb laste koostööoskus. Robootika seadmeid loovalt kasutades saame toetada kõikide õppe- ja kasvatustegevuste eesmärkide saavutamist. Lapsed saavad tutvuda, katsetada, mängida ja õppida mitmete erinevate õppe robotitega. Huviringina viiakse läbi 1 kord kuus 5 - 7 aastastele lastele robootikaringi haridustehnoloogi poolt.

Tervislik toit

Õpetame lapsi väärtustama tervislikku toitu. Lasteaial on oma köök, kus valmib tasakaalustatud, mitmekesine ja tervislik toit. Lapsed osalevad igapäevaselt laua katmisel (korrapidajate süsteem) ja

õpivad tundma tähtsamaid lauakombeid. Meie eesmärk on, et lapsed saavad hakkama ka endale ise toidu töstmisega ja lihtsamate toitude valmistamisega (salatite, võileibade ja smuutide jms valmistamine).

2 LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

Varbola lasteaia õppekava aluseks on Vabariigi Valitsuse 01.09.2025 jõustunud Alusharidusseadus. Õppekava on kinnitanud aedkooli direktori, kuulates ära hoolekogu arvamuse ja õppenõukogu ettepanekud.

Varbola lasteaia õppekava on töövahend, mis suunab Varbola lasteaias käivate laste õppe- ja kasvatustsükli. Võttes aluseks lasteaia õppekava, koostavad rühmaõpetajad oma rühma õppeaasta aastaplaani (eesmärgid, põhimõtted ja korraldus), arvestades laste vanust, rühma eripära, traditsioone ja lastevanemate soovide.

Lasteaia õppekava määrab kindlaks, milline on:

- lasteaia eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted;
- õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise korraldus ja põhimõtted;
- õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted;
- 3 aastase lapse ja 6 - 7 aastase lapse eeldatavad üldoskused ning 6 - 7 aastase lapse eeldatavad arengutulemused;
- lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks;
- vanematega tehtava koostöö põhimõtted ja korraldus;
- õppekava uuendamise ja täiendamise kord.

3 ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

3.1 Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua (1,5 - 3 aastastele) eeldused hakkama saamiseks lasteaia ja (3 - 7 aastastele) põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus.

Üldeesmärgist tulenevalt toetatakse laste kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sealhulgas emotsionaalset arengut, mille tulemusel:

- kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt;
- tekib loomulik huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritsevast elust, loodusest ja ühiskonna nähtustest ning tekivad esmased tööharjumused;
- soodustatakse lapse kasvamist aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks, oma otsusele ja käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvestavaks, tundlikuks, koostöövalmis inimeseks;
- areneb kehaline aktiivsus ja tekib arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- areneb mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

3.2 Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel arvestatakse lasteaia päevakavaga.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muu hulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale.

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi *dokumenteerimine*). Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitletus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised).

Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõiminguga, tegevusteks vajalike vahenditega ning õpetajate, abiõpetajate, lapsehoidjate

või teiste töötajate kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

Õppetegevuste kavandamisel peame oluliseks seotust koduümbruse looduse ning kohalike kultuuriväärtusega (Varbola linnus, metsad, põllud jms).

Õppetegevused juhinduvad projekti teemadest, millega seotakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade sisu ja tegevused. Tegevused toimuvad lõimitult ja mängulisi meetodeid kasutades.

Teemast projekti välja arendamise perioodi (kaardistamise perioodi) otsustab õpetaja. Tegevuste planeerimisel ja teemaprojektide kujundamisel arvestatakse laste ideede, huvide ja arengutasemega ning lasteaias õppekavas välja toodud laste vanuseliste üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade eesmärkidega. Teema- ja projektõppeks vajalike õppevahendite soetamise ja õpikeskkonna loomisesse kaasab rühmameeskond lapsi, lapsevanemaid ja kolleege.

Teave kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste kohta (projektisein; ürituste kuulutused jms) on üleval rühmaruumi seinal. Projektiplaan on kättesaadav ELIIS-i keskkonnas, et vanemad oleksid teadlikud tegevuste eesmärkidest ja temaatikast. Olles informeeritud lasteaias erinevatest tegevustest, saavad lapsevanemad teha lasteaiaga koostööd ning aidata kaasa tegevuste eesmärkide saavutamisele.

Projekti teema seotakse kõigi valdkondade sisu ja üldoskuste eesmärkidega. Õppetegevused rühmades toimuvad nii tegevusvaldkonniti, kui ka komplekstevõõstena. Õppetegevusi viiakse läbi kogu rühmaga, grupiti või individuaalselt. Õppetegevusi viiakse läbi sageli õuesõppena.

Rühmaõpetaja koostab õppe- ja kasvatustegevuste planeerimiseks projektiplaani, mis kajastub Eliisi keskkonnas ja täidetakse projekti käigus. Projektõppe plaan lõpeb analüüsiga.

Iga uue õppeaasta alguses hiljemalt 10. septembriks kinnitatakse direktori poolt aedkooli **üldtööplaani**, mis võetakse vastu õppenõukogu otsusega.

Lähtuvalt aedkooli üldtööplaanist koostavad rühmaõpetajad ELIIS-i keskkonnas hiljemalt **15. septembriks** oma rühma poolaasta ürituste plaani, mis koostatakse **koostöös klassiõpetajatega**. II poolaasta ürituste plaan koostatakse ja kinnitatakse hiljemalt 10. jaanuariks.

Ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaias õppeaasta eesmärkidest, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ning laste huvidest ja aedkooli töötajate ettepanekutest. Plaan lisatakse igal õppeaastal aedkooli üldtööplaani lisana. Vajadusel muudetakse ürituste plaani või lisatakse mõni muu sündmus.

Iga õppeaasta alguseks on **ELIIS-s hiljemalt 15. septembriks** nähtavad rühma õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid; põhimõtted; korraldus õppeaastaks ning oma rühma iseloomustus.

Õpetaja kirjeldab ELIIS-i keskkonnas päeva tegevusi, põhinedes õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade eesmärkidele.

Dokumenteerimisel kasutatakse järgmiseid vorme: laste pildistamine ja videote tegemine tegevustes, intervjuud lastega, laste ütleliste üles märkimine, laste omavaheliste vestluste üleskirjutamine. Dokumenteerimise teostamisel on oluline tööjaotus rühma meeskonnas. Dokumenteeritud info on õpetajale ja abiõpetajatele toeks lastevanematele lapse ja rühma tegemistest tagasiside andmisel (igapäevane vestlus, e-mail, pildigalerii Eliis keskkonnas). Kokkuvõttev analüüs õppe- ja kasvatustööst tehakse mai lõpuks.

Õppekäik on õppe- ja kasvatustööd toetav tegevus, mis on kooskõlas lasteaia ja rühma eesmärkidega.

- Õppekäigud planeeritakse õppeaasta jooksul ja fikseeritakse rühma üldtööplaanis.
- Õppekäigu valmistavad ette õpetajad, kaasates lastevanemaid ning arvestades soovituslikke marsruute, laste vanust jms.
- Õppekäik toimub õppetöö ajal. Õppekäigu ajaline kestvus sõltub laste vanusest ja sihtkohast.
- Õpetajad informeerivad lastevanemaid õppekäigule minekust, vajadusel palutakse vanemate abi.
- Õppekäigu korraldajad teavitavad lapsi enne õppekäigule minekut käitumisreeglitest ja ohutusnõuetest. Õppekäiku saatvad õpetajad vastutavad laste elu ja tervise eest. Õppekäigus osalejad (lasteaia töötajad ja lapsed) kannavad helkurveste liikluses osalemisel.
- Õpetajad teavitavad direktorit (või tema asendajat) õppekäigule minekust. Teavitamine sisaldab õppekäigule mineku kuupäeva ja kellaaega, õppekäigu sihtkohta ja korraldavate õpetajate nimesid. Direktori käskkirjaga määratakse õppekäigu eest vastutajad.
- Rühma õppekäigul peab lapsi saatvate lasteaia töötajate arv olema vastavuses laste arvuga.

Vähemalt iga seitsme lapse kohta üks pedagoog.

3.3 Õpi- ja kasvukeskkond ning selle kujundamise põhimõtted

Õpi- ja kasvukeskkond on last ümbritseva vaimse, sotsiaalse, füüsilise ja digitaalse keskkonna kooslus, milles laps areneb ja õpib. Õpi- ja kasvukeskkond toetab lapse positiivse enesehinnangu kujunemist ja lapse arenemist iseseisvaks, algatus võimeliseks ja aktiivseks õppijaks. Õpi- ja kasvukeskkond kannab alushariduse alusväärtusi.

Õpetaja loob õpi- ja kasvukeskkonna koostöös laste, abiõpetaja ja teiste töötajatega, kaasates vajadusel vanemaid. Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse laste vanusest ja vajadustest ning õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja sisust.

Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

- lähtutakse lapse heaolust, ühistele väärtustele tuginevatest kokkulepetest ning lastehoiu ja lasteaia tavadest;
- luuakse usaldav, sõbralik, pinge- ja vägivallavaba õhkkond;
- suunatakse lapsi üksteisega arvestama, üksteist toetama ja koostööd tegema;
- väärtustatakse ja tunnustatakse ideede ning arvamuste paljusust;
- tagatakse aeg mõtestamiseks, mõttevahetuseks ja tagasisideks;
- kujundatakse heatahtlik ja avatud suhtumine erinevustesse ning kõikidele lastele tagatakse võrdsed võimalused;
- kohandatakse tegevusi, õpet ja õppematerjale paindlikult, võimaldatakse valikute tegemist ning luuakse võimalused aktiivseks osalemiseks;
- tehakse koostööd vanematega.

Füüsilise keskkonna kujundamisel:

- tagatakse turvalisus;
- tehakse õppeprotsess nähtavaks;
- tagatakse õppe- ja mänguvahendite kättesaadavus ja mitmekesisus;
- luuakse võimalusel füüsiline keskkond, mis on lihtsasti ümberkohaldatav, paindlik ning aktiivset liikumist võimaldav liigendatud rühmaruum, mis võimaldab tegutseda alarühmades ja pakub võimalusi omaette olemiseks;
- luuakse võimalused mängimiseks ja aktiivseks liikumiseks ruumides ja õues.

Õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi lasteaia siseruumides ning õues, samuti väljaspool ja lasteaeda.

4 3 AASTASE LAPSE JA 6 - 7 AASTASE LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED.

4.1 Üldoskused

Riiklikus õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) eneseregulatsiooni oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi tegevuste kaudu, lõimides erinevaid valdkondi ja kasutades erinevaid õppeviise. Kuni kolmeaastaste laste puhul esitatakse kõik arengutulemused üldoskuste põhiselt. Riikliku õppekava läbimisel omandatud üldoskused on aluseks põhikooli riiklikus õppekavas toodud üldpädevuste ja ennast reguleeriva õppija kujunemisele.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus ja loomulik õppimisviis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, harjutab ning rakendab uusi oskusi, õpib suhtlema ja koostööd tegema ning sobival viisil enda tundeid ja soove väljendama. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) suudab väikeses grupis mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängides loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) jälgendab ja kordab mängudes varasemalt kogetut;
- 4) sooritab iseseisvalt mitu omavahel loogiliselt seotud mängulist toimingut;
- 5) kutsub kaaslasi oma mänguga liituma ja ühineb teiste algatatud mänguga;
- 6) suhtub heatahtlikult kaaslaste mängu;
- 7) suudab järgida lihtsamaid mängureegleid.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab mängule keskenduda;
- 2) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid;
- 3) rakendab mängudes loovust, kujutlusvõimet, oma kogemusi, teadmisi ja oskusi;
- 4) näitab mängu käigus üles omaalgatust, huvi ja loovust;
- 5) algatab mängu ja arendab mängu sisu;
- 6) täidab mängudes erinevaid rolle;

- 7) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 8) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 9) tunneb rõõmu võidust ja suudab hakkama saada kaotusega.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskus on oskus tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskus on lapse suutlikkus oma tunnetusprotsesse õppimise eesmärgil kasutada – hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tunneb huvi maailma vastu ja uurib seda erinevate meetodega;
- 2) suudab huvipakkuvale tegevusele vastavalt oma arengutasemele keskenduda;
- 3) mõistab lihtsamat kõnet;
- 4) valdab eneseväljenduseks vajalikku sõnavara;
- 5) väljendab end kõnes teistele arusaadavalt ja osaleb vestluses;
- 6) suudab keskenduda lühikeste lugude jälgimisele;
- 7) oskab leida võrdluse alusel objektides ühiseid ja erinevaid tunnuseid;
- 8) oskab objekte ühe tunnuse alusel rühmitada;
- 9) suudab järgida lihtsat juhust;
- 10) oskab detailidest lihtsa terviku kokku panna.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab huvipakkuvale tegevusele keskenduda;
- 2) saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- 3) suudab täita kahe-kolmeosalist igapäevast juhust või korraldust;
- 4) esitab küsimusi, arutleb ja oskab oma mõtteid arusaadavalt väljendada;
- 5) oskab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel rühmitada;
- 6) saab aru lihtsamatest seostest, tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- 7) kasutab õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades;
- 8) kasutab sobivaid vahendeid ja võtteid probleemi lahenduseks.

4.2 Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsed oskused on oskused teistega suhelda, tajuda iseennast ja kaaslast, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavadid ning lähtuda koostoimet võimaldavatest eetilistest tõekspidamistest.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) oskab ennast ja teisi väliste tunnuste kaudu kirjeldada;
- 2) on huvitatud mängukaaslastest ja püüab nendega arvestada;
- 3) osaleb täiskasvanuga ühistegevustes;
- 4) saab aru lihtsamatest rühma kokkulepetest;
- 5) loob sõprussuhteid lastega, kellega on tihti koos;
- 6) jagab mõnikord asju ka teistega;
- 7) algatab teiste laste ja täiskasvanutega suhtlust;
- 8) oskab väljendada oma vajadusi ja soove.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tunneb huvi teiste vastu, oskab luua sõprussuhteid ja tahab ning julgeb suhelda;
- 2) püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- 3) oskab kaaslastega arvestada ja teha koostööd ning osutab ja küsib vajadusel abi;
- 4) teeb vahet sobiva ja ebasobiva käitumise vahel, valib sobiva käitumisviisi vastavalt olukorrale ning mõistab oma käitumise tagajärgi;
- 5) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- 6) mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- 7) osaleb ja teeb ettepanekuid otsustusprotsessides;
- 8) suudab uudsetes olukordades toime tulla vajadusel täiskasvanu juhiseid järgides.

Eneseregulatsiooni oskused

Eneseregulatsiooni oskused on oskused, mis võimaldavad suunata oma tähelepanu, kasutada töömälu, pidurdada tugevaid tundeid ning kavandada oma käitumist vastavalt olukorrale. Eneseregulatsiooni oskused võimaldavad lapsel olukordadele paindlikult reageerida, erinevaid seoseid märgata ja lahendusi leida.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kolmeaastane laps:

- 1) tuleb toime vanematest eemalolekuga;
- 2) tuleb toime ühelt tegevuselt teisele üleminekuga;
- 3) suudab täiskasvanu toel lühikest aega soovitud edasi lükata ja oma käitumist pidurdada;
- 4) suudab täiskasvanu toel tulla toime tugevate tunnetega;
- 5) saab suures osas hakkama igapäevase eneseteenindamisega;
- 6) paneb pärast tegevusi täiskasvanu juhendamisel asjad oma kohale.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab oma emotsioone kirjeldada ning sobival viisil väljendada;
- 2) kavandab, algatab ja korraldab mängu ja igapäevategevusi ning viib alustatud tegevused lõpuni;
- 3) suudab pingutust nõudva tööülesande kallal iseseisvalt ja grupis sihipäraselt tegutseda;
- 4) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 5) oskab täiskasvanu toel vajadusel kasutada vaimset tasakaalu ja rahunemist soodustavaid tegevusi;
- 6) saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.

5 VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA SISU

Lõimitud õppe- ja kasvatustegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse erinevaid valdkondi. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted ning kuue- kuni seitsmeaastase lapse eeldatavad arengutulemused esitatakse kuues valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) matemaatika;
- 4) kunst;
- 5) muusika;
- 6) liikumine.

5.1 Mina ja keskkond

Valdkond Mina ja keskkond õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) toetada last iseenda ja ümbritseva keskkonna tundma õppimisel ja mõistmisel;
- 2) suunata last ümbritsevat keskkonda mängu ja igapäevatoimingute kaudu märkama, uurima ja kogema;
- 3) suunata last küsimusi esitama, probleeme püstitama, teemakohaselt arutlema, vastuseid leidma ning märgatust ja kogetust järeldotsi tegema;
- 4) suunata last keskkonda hoidvalt ja turvaliselt käituma ning materjale ja vahendeid säästlikult kasutama;
- 5) suunata last keskkonda, enda ja kaaslaste kultuuri ja traditsioone ning tervist väärtustama;
- 6) suunata last märkama ja mõistma sotsiaalse keskkonna, loodus-, tehis ning digikeskkonna erinevusi.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab tutvustada ja kirjeldada iseennast, enda omadusi ning huvisid;
- 2) oskab nimetada kehaosade nimetusi, teab nende vajalikkust ja mille poolest erinevad privaatsed kehaosad teistest;
- 3) oskab kirjeldada oma kodu, perekonda ja peretraditsioone;
- 4) oskab nimetada ja kirjeldada erinevaid ameteid;
- 5) oskab nimetada Eesti riiklikke sümboleid, rahva- ja kultuuritraditsioone ning olulisemaid kultuuritegelasi;
- 6) saab aru, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused ja kultuuritraditsioonid;

- 7) oskab ebameeldivates või ebaturvalistes olukordades turvaliselt käituda ning vajadusel abi kutsuda;
- 8) oskab kirjeldada, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist ning teab, kuidas oma tervist hoida;
- 9) oskab selgitada, mida on vaja teha selleks, et hoida hammaste tervist;
- 10) oskab selgitada, miks on oluline järgida igapäevaelus isikliku hügieeni põhimõtteid;
- 11) märkab ja kirjeldab enda ja teiste tegevuse mõju keskkonnale ning käitub keskkonda säästvalt;
- 12) tunneb oma kodukoha eripära ja oskab kirjeldada kodukoha loodust;
- 13) oskab kirjeldada loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites;
- 14) oskab kirjeldada loodusnähtusi ja selgitada ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest;
- 15) oskab kirjeldada võimalikke ohte seoses keskkonnaga, erinevate tegevustega ja olukordadega;
- 16) oskab liikluses ohutult käituda;
- 17) oskab kirjeldada, tervisliku ja mitmekesine toitumise põhimõtteid ning teab, miks need on olulised tervise hoidmisel;
- 18) oskab selgitada, miks piisav puhkamine, uni ja kehaline aktiivsus on olulised tervise hoidmisel;
- 19) oskab kirjeldada, miks vägivald ja kiusamine ei ole lubatud käitumine;
- 20) oskab selgitada raha otstarvet;
- 21) teab digitehnoloogia ja interneti turvalise ja eesmärgipärase kasutamise põhimõtteid ning oskab nimetada ohtusid digikeskkonnas;
- 22) oskab digivahendeid eesmärgipäraselt, heaperemehelikult ja loovalt kasutada ning juhtida lihtsamaid robotika seadmeid.

5.2 Keel ja kõne

Valdkond Keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused keelt kuulata ja aktiivselt kasutada õppe- ja kasvatustegevustes ja igapäevatoimingutes, arvestades lapse keeleoskuse taset ja vanust;
- 2) luua lapsele võimalusi eesti keele, oma emakeele ja teiste keelte ning kultuuridega tutvumiseks;
- 3) pöörata tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele kasutades miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi, liikumist ja näitlikke vahendeid;
- 4) suunata last õpitut kordama erinevates kontekstides, olukordades ja suhtlussituatsioonides, sealhulgas väljaspool lastehoidu ja lasteaeda;
- 5) õpetada last suhtlemisel keele- ja kõne vahendeid kasutama;
- 6) suunata last ettelugemise, raamatu illustratsioonide vaatamise, jutustamise, dramatiseerimise, joonistamise, oma raamatute koostamise kaudu kirjandust mõistma ja hindama;

- 7) toetada lapse lugemishuvi ja lugemis- ning kirjutamisvalmiduse kujunemist žanriliselt mitmekesiste ja pildi rikaste raamatute ettelugemise ning õppe- ja mänguvahendite, sealhulgas meediumide ja digivahendite kasutamise kaudu;
- 8) toetada lapse huvi ja väärtushinnangute kujunemist suulise ja kirjaliku kultuuripärandi kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;
- 2) saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida;
- 3) oskab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda;
- 4) oskab jutustada pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, anda edasi põhisisu ja olulised detailid ning vahendada seejuures oma ja teiste tegelaste tundeid;
- 5) kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid;
- 6) valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada;
- 7) oskab oma kõnes ning ette öeldud sõnade kordamisel hääldada õigesti kõiki emakeele häälikuid;
- 8) tunneb tähti, suudab lugeda kokku 1–2-silbilisi sõnu;
- 9) oskab kirjutada 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 10) teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane eesti keelt teise keelena kõnelev laps:

- 1) mõistab tuttavalt teemal ja igapäevasuhtluses kasutatavat eestikeelset kõnet;
- 2) tunneb ära ja mõistab õppe- ja kasvatustegevuse käigus omandatud sõnu ja keelelisi konstruktsioone ning kasutab neid oma kõnes;
- 3) saab aru õpitud sõnavara piires korraldusest, mis on vajadusel žesti või viipega toetatud, ja toimib vastavalt;
- 4) saab aru lihtsast küsimusest ning vastab õpitud sõnavara ja grammatiliste konstruktsioonide piires;
- 5) kasutab kõnes sobivaid eestikeelseid viisakusväljendeid;
- 6) suudab korrata võrdleva hääldamise abil ja vajadusel žesti või viipega toetatud erineva häälikupikkusega sõnu;
- 7) tunneb eesti keele tähestikku, suudab kokku lugeda 1–2-silbilisi sõnu;
- 8) oskab kirjutada vähemalt 1–2-silbilisi lihtsamaid sõnu õigesti järjestatud ühekordsete joonistähedega;
- 9) teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule.

5.3 Matemaatika

Valdkond Matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) suunata last matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes märkama, ümbritsevat keskkonda matemaatiliselt kirjeldama, esemeid järjestama, rühmitama ja loendama ning nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama;
- 2) suunata last ajas ja ümbritsevas keskkonnas orienteeruma ning vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks kasutama;
- 3) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) toetada lapse üldistamisoskuse kujunemist ja erinevate mõistete omandamist läbi objektide sarnaste ning erinevate tunnuste ja omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab määrata esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotada esemeid hulkadesse, arvestades samaaegselt kahte tunnust;
- 2) oskab võrrelda hulki, kasutades mõisteid *rohkem, vähem, võrdselt*;
- 3) oskab 12 piires loendamise teel kindlaks teha esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust, tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada;
- 4) oskab liita ja lahutada viie piires ning tunneb märke + , −, =;
- 5) oskab koostada kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesti;
- 6) oskab järjestada kuni viiete esete suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm);
- 7) oskab kasutada õigesti mõisteid *eile, täna, homme, enne, praegu, varem-hiljem, noorem-vanem*;
- 8) orienteerub ruumis, õuealal ja paberil ning oskab määrata eseme asukohta teise eseme suhtes – all, peal, kohal, keskel, äärel, vasakul, paremal;
- 9) oskab määrata kellaaega täistundides;
- 10) oskab nimetada nädalapäevi, kuid, aastaagu õiges järjestuses;
- 11) oskab nimetada oma sünnikuud ja -päeva;
- 12) teab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja seda, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse;
- 13) oskab mõõta esemete pikkust kokkulepitud mõõtühikuga (samm, pulk, nöör vms);
- 14) tunneb ära ringi, kolmnurga, nelinurga, kera ja kuubi ning oskab neid kirjeldada;
- 15) märkab ümbritsevas keskkonnas mustreid, rütme ja kordusi, oskab neid loogiliselt jätkata ja luua.

5.4 Kunst

Valdkond Kunst õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused kogeda elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada end visuaalselt;
- 2) toetada lapse loovat eneseväljendust, katsetamist ja lahenduste leidmist;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate materjalidega tutvumiseks, nende tunnetamiseks ning omaduste tundma õppimiseks ja kasutamiseks, kombineerides olemasolevaid oskusi uutelega;
- 4) luua lapsele võimalused esteetilise kunsti, visuaalse kultuuri ja kultuuripärandi kogemiseks;
- 5) seostada mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud kunstiga, suunata last nende tegevuste käigus kasutama erinevaid aistinguid – kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab leida ümbritseva vaatlemisel detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud ja isikupärasel viisil;
- 2) oskab mitmekülgseid kunstitehnikaid, -materjale ja -vahendeid kasutades väljendada meeleolusid ja kujutlusvõimet;
- 3) kasutab erinevaid vahendeid ja võtteid ohutult ning sihipäraselt;
- 4) oskab esitleda oma kunstitööd ja arutleda kaaslaste kunstitööde üle;
- 5) oskab kavandada ja teostada kaaslastega ühist kunstitööd;
- 6) vaatlleb kunstiteoseid ja oskab kogetust vestelda;
- 7) kasutab kunsti õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel;
- 8) oskab luua digitaalset sisu (näiteks foto, heli, video).

5.5 Muusika

Valdkond Muusika õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele võimalused tunda rõõmu laulmisest, liikumisest, muusika kuulamisest, pillimängust ja ühisest musitseerimisest;
- 2) julgustada last kasutama oma kujutlusvõimet musitseerimisel, muusikast vestlemisel ning muusikalisel liikumisel, toetada last oma mõtete ja tunnete väljendamisel läbi muusikalise tegevuse;
- 3) luua lapsele võimalused erinevate muusikaliste väljendusvormide ja pärimusliku muusika kogemiseks;
- 4) tutvustada lapsele Eesti muusikalist pärandit.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) oskab laulda eakohaseid laule kaaslastega ja üksi;
- 2) suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada;
- 3) eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille;
- 4) oskab mängida eakohastel pillidel õpitud lauludele, riimidele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge üksi ja koos kaaslastega;
- 5) oskab liikuda vastavalt muusika rütmile ja meeleolule;
- 6) oskab tantsida eakohaseid tantse üksi ja koos kaaslastega;

7) oskab väljendada ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu, kasutades liikumisel erinevaid liigutusi, tantsusamme, vahendeid.

5.6 Liikumine

Valdkond Liikumine õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted on:

- 1) luua lapsele tingimused ja võimaldada aktiivset tegutsemist üksi ja rühmas, et laps tunneks rõõmu igapäevasest liikumisest erinevates keskkondades ja tingimustes;
- 2) rikastada lapse tegevusvõimalusi erinevate arendavate liikumistegevustega;
- 3) suunata lapse üld- ja peenmotoorika, põhiliikumiste ja kehaliste võimete arengut läbi erinevate liikumistegevuste, spordialade ja tantsu;
- 4) suunata last igapäevastes käelistes tegevustes ja harjutuste sooritamisel kasutama mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses domineerivat kätt;
- 5) tagada lapse liikumisoskuste ja kehaliste võimete arengut igapäevaste liikumist nõudvate tegevuste (näiteks matkade, vaba aja mängude, jalutuskäikude) ja juhendatud eakohaste liikumistegevuste kaudu.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel kuue- kuni seitsmeaastane laps:

- 1) suudab pingutada ja keskenduda sihipärasele kehalisele tegevusele;
- 2) peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutus- ja mängureeglitest, valib liikumiseks ja mängudeks sobivad paigad ja vahendid;
- 3) sooritab põhiliikumisi pingevabalt nii, et liigutused on koordineeritud;
- 4) oskab sooritada osavust, vastupidavust, painduvust, tasakaalu, kiirust ja jõudu arendavaid harjutusi ning tegevusi;
- 5) suudab säilitada tasakaalu paigal olles ja liikumisel;
- 6) oskab sooritada harjutusi õpetaja selgituste järgi ja ise harjutusi ette näidata;
- 7) oskab sooritada koos kaaslasega rütmiliikumisi;
- 8) oskab liikuda vastavalt rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga;
- 9) oskab kasutada liikumisel erinevaid vahendeid;
- 10) oskab mängida erinevaid liikumis- ja sportlike elementidega mängu;
- 11) oskab nimetada erinevaid igapäevaseid liikumisvõimalusi ja spordialasid.

6 LAPSE ARENGU ANALÜÜSIMISE, HINDAMISE NING TOETAMISE PÕHIMÕTTED.

6.1 Lapse arengu hindamise ning toetamise põhimõtted

Kokkuleppel vanemaga võib teha lapse individuaalse arengu toetamiseks kohandusi õppe- ja kasvatustegevuse sisus ja korralduses ning õpi- ja kasvukeskkonnas.

Lapse individuaalse arengu jälgimise kaardile kantakse info lapse toe vajaduse väljaselgitamiseks läbiviidud hindamiste, rakendatud tugimeetmete ja nende tulemuslikkuse kohta ning seatakse arengueesmärgid toetamist vajavates valdkondades.

Vajadusel koostab õpetaja koostöös abiõpetaja, tugispetsialistidega (eripedagoog, logopeed), tugiteenuste koordineerija ja vanemaga lapsele riikliku õppekava alusel individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse koostöös tugispetsialistide (logopeed, eripedagoog) ning vanemaga kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest, arengueesmärkide saavutamiseks ning lapse edasistest vajadustest.

Lapse, kelle kodune keel ei ole eesti keel, eesti keele omandamist toetatakse vajadusel eraldi eesti keele arengu toetamiseks mõeldud tegevuste kaudu.

Eesti keele oskuse toetamisel ja õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse lapse arengutaset ning vanust.

Hariduslike erivajadustega laps

Lasteaed väärtustab iga lapse eripära ja ainulaadsust. Hariduslike erivajadustega (HEV) laps on laps kelle võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatustegevused jm) või rühma tegevuskavas (aastaplaanis).

Samuti kuuluvad siia alla eriandekusega (näiteks muusikaline eriandekus) lapsed, teisest kultuuri- ja keelekeskkonnast pärit lapsed ja ka erinevatel põhjustel koolipikendust saanud lapsed. Koostöös direktori- ja tugispetsialistiga leitakse konkreetsele lapsele talle sobivaim rühm lasteasutuses ja aidatakse toime tulla alushariduse omandamisega, lapsele võimalikul parimal viisil talle kahju tekitamata. Tehes võimaluste piires muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas.

Lasteaed lähtub erivajadustega laste kasvatamisel/õpetamisel alljärgnevatest põhimõtetest:

- laps saab osa toetavast kasvukeskkonnast, praktiliste oskuste õpetamine
- laps võtab osa rühma ja lasteasutuse ühistest ettevõtmistest vastavalt oma võimetele;

- õpetada mängima koos teiste lastega
- omandab teadmisi vastavalt tema arengutasemele, arengu kiirusele ja võimete piires.

Logopeed, viies läbi iga aastast kõne uurimist fikseerib kõnepuude olemasolu. Lapse arengu jälgimisel saadud tulemustest teavitavad õpetajad lapsevanemaid perevestlusel. Õpetajad lähtuvad erivajadustega laste õpetamisel lasteasutuse õppekava erivajadustega laste toetamise ja õpetamise eesmärgist ja põhimõtetest, kui erispetsialistide poolt ei ole muid ettekirjutusi või soovitusi tehtud. Vajadusel koostatakse erivajadusega lapsele koostöös pere- ja erispetsialistidega individuaalne õppekava (IAK) arvestades lapse erivajadusi ja arengutaset.

Eripedagoog tegeleb laste tunnetusprotsesside arendamisega (taju, mälu, mõtlemine, tähelepanu), õpioskuste eelduste kujundamisega, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse, matemaatiliste oskuste ning kõne ja kommunikatsiooni arendamisega. Eripedagoog selgitab välja lapse reaalse arenguvalla (oskused, teadmised ja võimed, mis lapsel on olemas) ja lähima arenguvalla (milles toimub õppimine ja mida suudab laps abiga), viies läbi hindamise. Eripedagoogi töö eesmärgiks on eakaaslastest eristuva lapse arengu toetamine ja suunamine ning vanema ja rühma meeskonna nõustamine. Eripedagoogiline arendustegevus toimub, kas individuaalse või allrühmades tegevuse vormis 1 või 2 korda nädalas ning kestab 20 -30 minutit. Arendustegevuses arvestatakse lapse individuaalseid võimeid ja arengutaset. Tegevus on planeeritud lapse jaoks mängulise ja huvitavana, kus suunatakse last ka aina enam vaimset pingutust nõudvaid väljakutseid vastu võtma ja oskusi omandama ning kinnistama. Eripedagoogilises arendustegevuses omandatakse uusi oskusi osaoskuste ja väiksemate sammude kaupa ning harjutamisele-kinnistamisele pööratakse enam tähelepanu. Eripedagoog teeb koostööd rühmaõpetajate, lapsevanemate ning lasteaia väliste koostööpartneritega (koolivälise nõustamismeeskonnaga, lastekaitse spetsialistidega). Vajadusel soovitab eripedagoog pöörduda täiendava abi saamiseks lasteaia väliste spetsialistide või perearsti poole.

6.2 Dokumenteerimine, meetodid, vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks.

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduse väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Hindamisel on aluseks eeldatavad üldoskused ning õppe-ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Koolivalmidus-, arengu- või kõnekaart on elektrooniline ja täidetakse ELIIS-i keskkonnas. Iga lapsele on võimalik kirjutada tagasisidet tema vanematele kasutades selleks lahtrit „personaalne kommentaar“.

Lapse arengu analüüsimise **eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta**, mida saab jagada pedagoogidega, vanematega, lapsega ja kasutada õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid valdkondi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgsel arendamist.

Selleks:

1) jälgitakse kogu õppe- ja kasvatusprotsessi kestel igapäeva tegevuste ja mängu kaudu /erinevate meetoditega laste tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanute, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust.

2) logopeed hindab iga õppeaasta algul (augustis ja septembris) rühmaõpetaja tähelepanekute põhjal lasteaias käivate laste kõnet ja teavitab tugiteenuste koordinaatorit ja vanemaid logopeedilise abi vajadusest. Logopeed selgitab välja kõneliste ja arenguliste erivajadustega lapsed koostöös eripedagoogiga. Logopeed määrab abi vajavate lastega töötamise ajakava ja koostab lapsele logopeedilise abi plaani. Logopeedi arendustegevused toimuvad individuaal- või paaristegevustena. Direktor kinnitab logopeedilist abi saavate laste nimekirjad käskkirjaga.

3) jaanuaris viiakse koolieelikutega läbi e- hindamise LAHE test ning arengumäng ja joonistustest. Jaanuaris hinnatakse eripedagoogi ja logopeedi poolt J. Strebeleva testi 6.-7.a järgi koolieeliku (HEV) koolivalmidust. Tähelepanekud täiendava toe (kohandused õppetöös) vajadusest koolis lisatakse lapse koolivalmiduskaardile. Vajadusel suunatakse vanem koolivälise nõustamis meeskonna juurde, et välja selgitada lapse toe vajadus koolis toimetulekuks.

4) rühmaõpetajad pakuvad vähemalt üks kord õppeaastas lapsevanemale välja võimaluse vestelda koos lapse arengust **arenguvestlusel**. Vajadusel osaleb arenguvestlusel eripedagoog, andes tagasisidet lapse arengust ja hindamise tulemustest. Vestluse läbiviimine fikseeritakse arenguvestlust kokkuvõtva dokumendi peal.

5) lapse arengut kaardistatakse vähemalt 2 korda õppeaasta jooksul arengu kaardil ELIIS keskkonnas. arenguvestlused koolieelikute vanematega toimuvad veebruaris, teiste vanematega märts- aprillis.

Kooliks ettevalmistus

Lapse ettevalmistamine kooliks algab juba enne lasteaeda tulekut ja jätkub ühtse järjepideva protsessina kuni kooli minekuni. Koolivalmidus on lapse valmisolek õpitegevuse alustamiseks, mis väljendub lapse soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanute selgitusi ja korraldusi. 6 -7 aastase lapse arengu eeldatavatele tulemustele tuginedes selgitatakse välja lapse tugevamad ja nõrgemad küljed ning parendustegevused. Analüüsitakse lapse koolivalmidust, mida laps peaks olema omandanud kooliminekuks ehk, siis 7 aastaseks saades. Koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide poolt

lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelse perioodi vältel. Koolivalmiduse hindamine toimub lapse arengu jälgimise põhjal, millest võtavad osa ka lapsevanemad, kes on lapse arengu eest vastutavad. Vaatlustulemuste, lapse arengumapi ja arengumängu põhjal vormistatakse ELIIS-i keskkonnas koolivalmiduskaart ning antakse lapsevanemale kooskõlastamiseks.

Koolivalmiduskaardi koostamine

Kõikidele Varbola Lasteaia õppekava läbinud lastele väljastatakse koolivalmiduskaart, mille koostamise aluseks on lapse arengu hindamise ja arenguveestluse tulemused. Ühine koolivalmiduskaardi vorm on välja töötatud Märjamaa valla lasteaedadele, mis on kinnitatud omavalitsuse poolt.

Koolivalmiduskaardi lapsele koostavad rühma õpetajad, kaasates muusika- ja liikumisõpetajat, vajadusel lasteaia eripedagoogi. Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh. õpetaja, vanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik. Koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale enne lapse lasteaiast välja arvamist, seoses kooli astumisega. Laste arengu hindamise tulemustest teevad õpetajad kokkuvõtte õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse analüüsis ja see on aluseks järgneva õppeaasta eesmärkide kavandamisel ja tegevuskava koostamisel.

Koolikohustuse edasilükkamine

Õppeaasta algul koostab meeskond individuaalse arengukava lastele, kellele on määratud puue ja/või kellele rakendub **koolikohustuse edasilükkamise** meede ning vajadusel ka teistele lastele. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest. Õppeaasta keskel ja lõpul tehakse kokkuvõtte individuaalse töö toimimise ja keskkonna sobilikkusest. Kõigile lastele on avatud arengukaardid Eliis süsteemis, mis kajastavad hinnangut laste eakohasele arengule. Tuge vajavatele lastele koostatakse vajadusel lisaks eelnimetatud individuaalne arengukaart.

7 VANEMATEGA TEHTAVA KOOSTÖÖ PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Esimese sammu koostöö loomiseks teeb õpetaja. Hea koostöö aluseks on õpetaja professionaalsed suhtlemisoskused, positiivne hoiak ja oskus ennast vanematele arusaadavaks teha.

Lasteaias on kodu ja lasteasutuse koostöö aluseks LAPS – LAPSEVANEM – LASTEAED, mis seisneb kolme komponendi koosmõjus ja –töös. **Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatuse, hoolitsuse ja arengu eest.**

Lapse arengu ja tervise toetamiseks tehakse koostööd lapsevanemaga. Sellele aitab kaasa vastastikune usaldus ja lugupidamine ning avatud suhtlemine. Vanemaid teavitatakse õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest ning alushariduse alusväärtustest. Tutvustatakse lasteasutuse õppekava, rühmade üritusteplaane ja projektõppe sisu. Samuti on võimalus osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamisel ja läbiviimisel. Lapsevanem annab lasteaia tegevuse tulemuslikkusele hinnangu. Selleks korraldab lasteaed 1x aastas rahulolu küsitluse lapsevanematele.

Õpetaja annab vajadusel vanemale informatsiooni lapse arengust ja õppetöös osalemisest. Abiõpetaja annab vanemale tagasisidet lapse tervisest ja igapäeva tegevustega toimetulekust (eneseteenindus, mängud jms).

8 ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga. Õppekava uuendades ja täiendades lähtutakse sisehindamise tulemustest. Õppekava rakendumist analüüsitakse õppeaasta lõpul (augustis) ja viiakse sisse täiendused/parandused. Läbi õppenõukogu kinnitab direktor muudatused ja parandused ning tulemusi arvestatakse sügisel aasta üldplaani koostamisel.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik õppenõukogu ja hoolekogu liikmed. Õppekava täiendamise aluseks on õppenõukogu otsused, mis on läbi arutatud hoolekogus. Direktor kinnitab õppekava muudatused käskkirjaga.